

Вернісаж, Черешнева, Аметист, Краса Львова, Консул, які поступово замінюються сортами нового покоління – Казкова, Радужна, Німфа, Оріана, Муза, Мелодія, Надбужанська. Серед порічок домінують сорти Йонкер Ван Тетс, Святомихайлівська, Троїцька. Доповненням до них поступово стають нові сорти, що набувають популярності – Дарниця, Самбурська, Ласуня, Ватра, Любава, Святкова, Сніжана, окремі сорти зарубіжної селекції. Зростає попит на сорти малини з великими і смачними ягодами (типу Феномен, Новокитаївська, Саня, Сяйво – вітчизняної селекції; Спутниця, Гусар – інтродуковані). Істотний відсоток займають сорти для позасезонного вирощування, а особливо ремонтантні для відкритого ґрунту. Провідне місце серед сортів агрусу посідають великоплідні, з десертними смаковими якостями (тип Неслухівський, Оксамит), але зростає частка зелено- і жовтоплідних та стійких до борошнистої роси сортів.

Окремим видом багаторічних сільськогосподарських насаджень є виноградники. Найбільш сприятливим регіоном для розвитку виноградарства в Тернопільській області є Подністер'я. Проте, вирощування столових сортів винограду набуває все більшої популярності у населення усієї області.

Станом на 2017р. під виноградниками в Тернопільській області перебувало усього 22 га. Найбільші площі під виноградом розташовані у Заліщицькому районі.

У 2017р. місцевими аграріями зібрано 151,6 т винограду (це другий за обсягами урожай з 1990р.). Середня урожайність культури - 79,8 ц з 1 га.

З подальшим розвитком селекції можливе збільшення площ і обсягів виробництва винограду в області, що сприятиме частковому забезпеченню потреб внутрішнього ринку.

Подолання негативних тенденцій та забезпечення подальшого розвитку садівництва потребує вирішення комплексу завдань і заходів: удосконалення системи економічно-правового забезпечення галузі, узгодження її з міжнародними стандартами; активізації інвестиційної політики за рахунок розширення доступу виробників плодоягідної продукції до кредитних ресурсів на пільгових умовах; розширення мережі плодородсадників; проведення посадки високопродуктивними районованими сортами; здійснення контролю за посадковим матеріалом, посадкою та доглядом; дотримання агротехнологічних вимог вирощування плодів і ягід; удосконалення системи їх зберігання та переробки.

Джерела інформації:

1. Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року. – К.: СПД «Жителев С.І.», 2008. – 76 с.
2. Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур, плодів, ягід та винограду в 2017 році : статистичний бюлетень / Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області. – Тернопіль, 2018. – 82 с.
3. Тернопільщина – 2017: статистичний бюлетень / Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області. – Тернопіль, 2018. – 65 с.

доц. Питуляк М.Р., доц. Питуляк М.В.

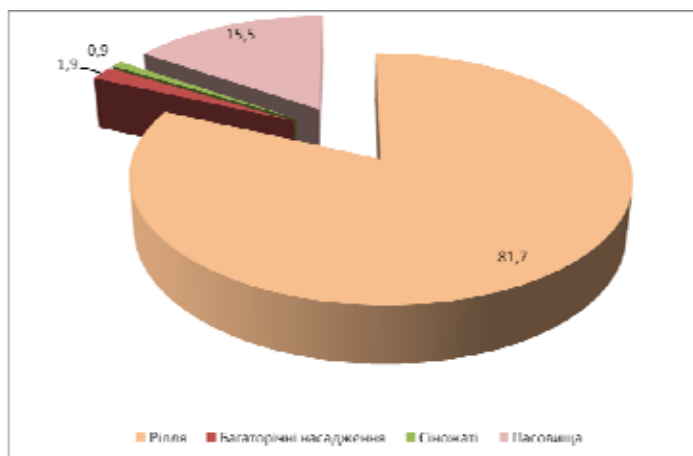
ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ПРИДНІСТЕР'І

Метою статті є аналіз сучасного стану аграрного землекористування в Тернопільському Придністер'ї.

Земельні угіддя – це землі, що систематично використовуються, або можуть використовуватися для конкретних господарських цілей. До основних земельних угідь, з яких складаються земельні ресурси України, та від стану яких в значній мірі залежить екологічна ситуація в країні, відносяться сільськогосподарські, лісові та природоохоронні землі [1].

Сільськогосподарські землі, що використовуються для виробництва сільськогосподарської продукції називаються сільськогосподарськими угіддями. Основними видами сільськогосподарських угідь є рілля, сіножаті, пасовища, багаторічні насадження.

Сільськогосподарські угіддя Тернопільського Придністер'я займають площу 217330 га. У їх структурі найбільшу площу займають орні землі – 177650,25 га (81,7%). Найменшою є частка багаторічних насаджень – 1,9% та сіножатей – 0,9%. Пасовища займають площу 33675,47 га (15,5%) (рис. 1).

Рис. 1. Структура сільськогосподарських угідь Тернопільського Придністер'я (%)

Таблиця 1

Структура сільськогосподарських угідь Тернопільського Придністер'я (в розрізі адміністративних районів)

Назва адміністративного утворення	Рілля		Багаторічні насадження		Сіножаті		Пасовища	
	га	%	га	%	га	%	га	%
Борщівський	62096,70	34,95	1818,24	44,44	526,8	27,55	7601,80	22,57
Бучацький	49823,85	28,05	797,66	19,49	718,32	37,59	9729,55	28,89
Монастирський	24695,8	13,9	966,56	23,66	255,87	13,37	10156,94	30,16
Заліщицький	41033,90	23,1	509,77	12,45	411,06	21,49	6187,18	18,38
Усього	177650,25	100	4092,23	100	1912,05	100	33675,47	100

Аналізуючи структуру сільськогосподарських угідь Борщівського району, зазначимо, що найбільшу частку займає рілля – 86,01%, значно меншу частку займають пасовища – 10,5%, багаторічні насадження – 2,5%, сіножаті – 0,7%.

Загалом, у районі простежується територіальні відмінності у структурі сільськогосподарських угідь.

Найбільша частка ріллі простежується в таких сільських і селищних радах: Більче-Золотецька, Вигодська, Вільховецька, Горошівська, Дністровська, Жилинська, Лосяцька, Озерянська, Мельниця-Подільська, Шершенівська і становить від 90,2% до 96,1%. Найменшу частку рілля займає в Устянській – 74,8%, Висічанській – 75,5% та Вовковецькій – 75,7% сільських радах.

Найбільший відсоток пасовищ у таких сільських радах: Худиківська – 32,6%, Устянська – 24,04%. Щодо багаторічних насаджень, то найбільша їх частка в смт. Скала – Подільська – 40,9%, в м. Борщів, Вовковецькій та Заліській сільських радах – від 6,7% до 10,3%. Найменша частка багаторічних насаджень в Шершенівській – 0,2%, сільській раді. Порівняно з ріллею, багаторічними насадженнями і пасовищами - сіножатей у адміністративних районах значно менше.

У структурі сільськогосподарських угідь Бучацького району частка ріллі переважає і становить – 81,4%, частка багаторічних насаджень – 1,3%, сіножатей – 1,2%, а пасовищ – 15,9% (рис. 3.5).

Найбільша частка ріллі у таких сільських радах: Дулібівська, Жниборіцька, Заривинецька, Зеленська, Киданівська, Космиринська, Ліщанецька, Медведівська, Передмістянська, Пилявська, Пишківська, Підзамочківська, Ріпинецька, Соколівська, Старопетликівська, Цвітівська і становить від 82,1% до 90,4%. Найбільше багаторічних насаджень зосереджено в Возилівській, Жизномирській, Зеленській, Космиринській, Ліщанецькій, Новопетликівській, Стінківській,

Підзамочківській, Трибухівській сільських радах і становить від 2% до 6,2%. Найбільшу частку пасовищ у складі сільськогосподарських угідь мають такі сільські ради: Бариська – 23,7%, Берим'янська – 25,4%, Бобулинська – 26,1%.

У структурі сільськогосподарських угідь Монастирського району, найбільшу частку займає рілля – 69,3%. У цьому районі значною є частка пасовищ – 28,5%. Найменша частка багаторічних насаджень – 1,4% і сіножатей – 0,7%.

Якщо аналізувати частку ріллі по сільській радах, то найбільшу частку вона займає в: Гориглядівській – 86,2%, Доброводівській – 81,8%, Олешівській – 87,6%.

Частка пасовищ в Монастирському районі дещо менша ніж частка ріллі. Найвищі показники мають такі сільські ради як, Вербківська, Горішньослобідська, Горожанська, Гранітненська, Дубенківська, Комарівська, Красіївська, Швейківська, Завдівська і становлять від 30,4% до 45,0%. Частка багаторічних насаджень є дуже низькою в районі. Її найвищі показники в Велеснінській, Вербківській, Горожанській, Задарівській, Олешівській сільських радах смт. Коропець від 2,5 % до 4,3 %.

Що стосується сіножатей, то їх частка дуже низька. В таких сільських радах, як Усте – Зеленська 3,6 %, Криницька – 3,5%, Горішньослобідська – 2,1%, Горожанська – 2,6%, Комарівська 2,2%.

Аналізуючи структуру сільськогосподарських угідь Заліщицького району, зазначимо, що найбільшу частку займає рілля – 82,9%. Найвища частка рілля у структурі сільськогосподарських угідь таких сільських рад як: Бедриківська, Буряківська, Винятинська, Ворвулинська, Головчинська, Городоцька, Дзвиняцька, Добрівлянська, Дорогичівська, Зозулинська, Івано-Золотівська, Кошилівська, Кулаківська, Лисівська, Нирківська, Подільська, Садківська, Угринівська, Хмелівська, смт Товсте – від 81,1% до 95,4%.

Значно меншу частку в Заліщицькому районі займають пасовища – 12,5%. Найбільшу частку пасовищ (від 20,8% до 31,2%) мають Дунівська, Касперівська, Колодрібська, Кошилівська, Лисівська, Литячівська, Мишківська, Синьківська, Угринівська, Устечківська, Шутроминська, Шипівецька сільські ради. Частка сіножатей є найнижчою 0,8%. Найвищий її показник тільки в Новосілівській сільській раді – 14,6%.

Частка багаторічних насаджень в Заліщицькому районі є низькою – 2,0%. Найвищі показники в Дунівській – 9,5%, Зеленогайській – 23,9% сільських радах та м. Заліщики – 7,7%. Найменша частка багаторічних насаджень, яка становить від 0,1% до 0,9% знаходиться в таких сільських радах: Бедриківська, Ворвулинська, Головчинська, Дзвиняцька, Добрівлянська, Івано – Золотівська, Касперівська, Кошилівська, Подільська, Торськівська, Солоненська, Устечківська.

На території Тернопільського Придністер'я найвища частка ріллі в структурі сільськогосподарських угідь Борщівського району – 86,1%. Найменша частка ріллі у Монастирському районі – 69,3%. Частка пасовищ змінюється в межах від 10,5% у Борщівському районі до 28,5% - у Монастирському районі. Такі відмінності у структурі сільськогосподарських угідь можна пояснити відмінностями у рельєфі та залісненості території.

Джерела інформації:

1. Земельні ресурси України / За ред. Медведєва М.М., Лактіонової Т.М. – К.: Аграрна наука, 1998. – 150 с.

доц. Потокій М.В.

РОЗРОБКА ПОНЯТТЯ “РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ” У ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ГЕОГРАФІВ

Категорія (найбільш фундаментальне поняття) “розміщення продуктивних сил”, на думку М. Д. Пістуна, є широко вживане і порівняно ґрунтовно вивчене [1]. Воно відображає, конкретизує географічний поділ праці; це матеріально-речовий його вираз.

Поняття “розміщення продуктивних сил” трактується в сучасній науці неоднозначно і може вживатися в декількох значеннях. Часто його вживають для